

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Troost, troost Mijn volk, spreekt de Heere (5)

Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder

Jesaja 40:11a

De goede Herder stelt Zijn leven voor Zijn schapen

Johannes 10:11b

In deze lijdensweken volgen wij de Heere Jezus op Zijn lijdensweg, die uitloop op de kruisdood, die van God vervloekt was, want vervloekt was een iegelijk die aan het hout hing.

Wie zal ooit naar waarde kunnen beschrijven, wie God is voor het hart van degenen die door Hem getroost worden? Getroost met Christus, in Wien de Vader Zich volkomen openbaarde als de Herder van Zijn volk. In Christus! De Heere Jezus, de goede Herder! Nietwaar, zo noemt Hij Zichzelf in die 'zo bekende gelijkenis uit Johannes 10: "Ik ben de goede Herder!" En dan voegt Hij eraan toe: "de goede Herder stelt Zijn leven voor Zijn schapen."

In tegenstelling met de huurling, die alleen maar bedacht is op eigen lijfsbehoud, zal de echte herder zich met al zijn krachten voor zijn schapen inzetten, al zou het hem ook zijn leven kosten. In zijn jonge jaren heeft David de strijd aangebonden met de leeuw en de beer, die de kudde van zijn vader bedreigden. En David heeft ze verslagen en heeft er zelf het leven afgebracht. Maar Davids grote Zoon, de Heere Jezus Christus, was niet alleen bereid om desnoods voor Zijn schapen te sterven, maar als de Goede Herder is Hij ook voor hen gestorven. Alleen in die weg kon Hij Zijn schapen het eeuwige leven geven, zodat ze niet verloren zouden gaan in eeuwigheid.

Want de schapen, die Zijn hand wil leiden, waren zondaren, moedwillig van

God afgefallen Adamskinderen, en daarom onderworpen aan Gods vloek, aan de eeuwige dood. Maar om hen als bruid te werven, kwam die Goede Herder ten hemel af en Hij was het, die door Zijn sterven aan hen het leven gaf.

Gedreven door een liefde, die nooit te peilen is, voldeed Hij aan het recht van God, is Hij tot zonde gemaakt, begaf Hij Zich onder Gods toorn en vloek. Al Gods baren en golven zijn over Hem heengegaan. Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? En Hij deed het zo helemaal gewillig: de drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zou Ik die niet drinken? Hij deed het plaatsbekledend: Ik voor u, daar gij anders de eeuwige dood zoudt moeten sterven! Hoor toch doe Goede Herder spreken tot de bende in de hof, met hun zwaarden en stokken: "Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan!" Dezen: dat zijn de schapen, Hem van de Vader beloofd en gegeven, als loon op Zijn Borgwerk.

Wat zijn Gods kinderen duur gekocht. Welk een prijs is er voor hen betaald! Maar wat ligt hun zaligheid nu ook eeuwig vast. Gekocht en betaald met de prijs van Zijn bloed zijn ze nu het wettig eigendom van de Goede Herder, Die Zijn schapen en lammeren en zogenden leidt en weidt, om ze tenslotte allen te voeren naar de hemelse schaapskooi, waar ze eeuwig leven en overvloed hebben.

Kent gij reeds de goede Herder? Met die vraag sloten we onze vorige meditatie af. U gevoelt toch, dat het daarom gaat voor ieder van ons persoonlijk. De Heilige Geest, de grote Trooster, troost met Christus, de goede Herder. En het ware ons beter nooit geboren te zijn, dan die enige troost in leven en in sterven te missen. Wanneer u de medi-

taties hebt gelezen, zegt u misschien bij uzelf: och, ik heb er niets nieuws in kunnen ontdekken. Het waren allemaal voor mij bekende klanken en woorden, die ik al zo dikwijls heb beluisterd en gelezen. Maar het raakt mijn hart niet, en het heeft nog nooit mijn hart geraakt. Verstandelijk stem ik het allemaal wel toe, maar de droefheid naar God is mij vreemd en voor de enige troost is er dan ook bij mij geen plaats. Ik heb er ook geen behoefte aan om er doekjes om te winden of om mij vromer voor te doen dan ik ben!

Meent u het? Dan is het tenminste eerlijk. Maar wel vreselijk!

Troost, troost Mijn volk, spreekt de Heere. Maar we roepen u toe: treurt en weent: uw lachen worde veranderd in treuren en uw blijdschap in droefheid! Bedenk uw zonde en vervloeking! Eer God de zonde ongestraft zou laten, heeft Hij ze gestraft aan Zijn lieve Zoon. Lees dan aan het lijden van de Borg eens af, hoe verschrikkelijk de zonde is in Gods heilige ogen, en hoe verschrikkelijk het dan ook moet zijn om straks buiten Christus voor die God te verschijnen. En dat ogenblik kan zomaar daar zijn. Alle vlees is als gras en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. En daarom: heden, zo gij Zijn stemme hoort! Morgen zou het te laat kunnen zijn.

Nee, uw strijd is niet vervuld, maar ze duurt nog steeds voort: uw strijd tegen God en Zijn Gezalfde; uw ongerechtigheid is niet verzoend, maar ze is nog altijd op u; en ge zult uit Gods hand dubbel vergelding ontvangen voor al uw zonden! Althans: wanneer het zo blijft: wanneer u zo blijft. Maar laat het niet zo blijven. Het kan niet, het mag niet, het hoeft niet!

We hebben toch te doen met een God, die geen lust heeft in onze dood, maar in onze bekering en in ons leven. Toon Hem eens uw gedoopte voorhoofd! HEERE, bekeer Gij mij, zo zal ik bekeerd zijn! Hij laat geen bidder

staan! Kent gij reeds de goede Herder? Kent u Hem echt, met een ware geloofskennis? Kent u Zijn stem? Hebt u Hem liefgekregeven boven alles? Hij kent degenen, die de Zijnen zijn. En eens zal Hij komen om de schapen van de bokken te scheiden. Niemand bedriege zichzelf! HEERE, doorgrond mij, en ken mijn hart: beproef mij en ken mijn gedachten!

Tenslotte: de Heere HEERE zal Zijn kudde weiden gelijk een herder; Hij zal de lammeren in Zijn armen vergaderen en in Zijn schoot dragen; de zogenden zal Hij zachtjes leiden. Zalig de schapen van deze Herder! De Heere is mijn Herder; mij zal niets ontbreken! Niets!

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Er kwamen ook de afgelopen 14 dagen weer veel betalingen van abonnementsgelden binnen met daarbij weer vele kleine en grote overbetalingen, tot een totaalbedrag van f 9.856,50. Tevens werden 3 nieuwe abonnees opgegeven. Voor zowel de opgave van abonnees als de ontvangen giften, heel hartelijk dank. We hopen dat degene die dit leest en zijn acceptgirokaart nog niet opgestuurd heeft naar zijn of haar bank, dit alsnog zo spoedig mogelijk doet. Mogen we er op rekenen?

Afd. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Inhoud

Ds. D. Slagboom begint in dit nummer een serie artikelen over het lied van Debora. U treft het tweede artikel aan van wijlen Ds. W.F. Laman. Zelf schrijven we opnieuw over kinderen met een verstandelijke handicap. Diverse persberichten zijn geplaatst.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

We willen u alvast de datum en de sprekers doorgeven:

D.V. zaterdag 13 april Sliedrecht-Bethel.

's Morgens:

opening: Ds. L.W. van der Meij

spreker: Ds. G.R. Procee uit Hamilton

's Middags:

opening: Ds. R. Kok

spreker: Ds. P. den Butter

sluiting: Ds. M.C. Tanis

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn. Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

Ons kind heeft een verstandelijke handicap (4)

Opvoeding

Het is een goede zaak te bedenken dat er geen enkele vader is die gelijk is aan een andere vader. Er zijn ook geen twee moeders gelijk aan elkaar. Wat de kinderen betreft geldt dit evenzo. Er zijn ook geen twee kinderen met een verstandelijke handicap in alle opzichten gelijk. Ieder gezin heeft iets eigens. Bij de opvoeding is het nodig dat ouders zich vader en moeder gaan voelen. Er dient een band te komen met het kind of de kinderen. Ook met een kind dat zich anders zal gaan ontwikkelen dan andere kinderen. In het gezin moet een kind zich veilig en geborgen voelen. Rijk als ouders Gods leiding mogen aanvaarden bij het opvoeden van een gehandicapt kind. De Bijbel leert ons dat een vrouw haar zuigeling niet kan vergeten en dat een zondige vader zijn zoon goed eten geeft. Kinderen hebben voeding, kleding, liefde en geborgenheid nodig. Toch rijzen hier moeilijke vragen. Bijvoorbeeld hoe een kind met een verstandelijke handicap gehoorzaamheid geleerd kan worden. Hoe maak je duidelijk wat mag en wat niet mag? Hoe vertellen wij de inhoud van de Bijbel? Ieder kind is uniek, ook het kind dat anders is dan andere kinderen.

Het is geschapen naar Gods beeld. Zou wat de herschepping betreft iets voor de Heere te wonderlijk zijn? Menselijke beperkingen staan Hem niet in de weg. Dat sluit evenwel gebed, zingen en eenvoudige vertellingen gegrond op de Bijbel niet uit. De Heere bindt ons ook in de opvoeding aan de middelen die Hij Zelf gegeven heeft. Hoe kunnen juist kinderen met een handicap niet op ontroerende wijze een Psalmvers meezingen.

Ontwikkeling

Wat de ontwikkeling van kinderen met een handicap betreft kan niet met zekerheid gezegd worden hoe die zal zijn. Er zijn wel voorspellingen gedaan die helemaal niet zijn uitgekomen. Het komt voor dat een arts zegt dat een kind waarschijnlijk niet zal kunnen gaan lopen, terwijl dit wel mogelijk blijkt te zijn. Als ouders heb je de toekomst van je kinderen niet in de hand, dit geldt bijzonder wel kinderen met een handicap. Er zijn wel enkele algemene dingen te zeggen. De ontwikkeling kent een vaste volgorde, net als bij andere kinderen. Wel gaat het langzamer en minder harmonisch. Iets van de ontwikkelingsgang willen we tekenen. Baby's die gevoed, ge-

knuffeld en verzorgd worden ontwikkelen een gevoel van veiligheid. Er zijn kinderen die het baby-niveau nooit te boven komen. Ze kunnen zelf niet eten en zichzelf ook niet aankleden. Ze gaan niet lopen en praten. Na de baby-fase volgt de peutertijd. Het kind leert bepaalde verbanden te leggen. Als bijvoorbeeld de tafel wordt gedekt wordt het etenstijd. Dan volgt de kleuterfase. Er komt voorkeur voor bepaalde vriendjes en spelletjes. De ene keer heeft het kind hier zin in, een andere keer in wat anders. De ontwikkeling van een gehandicapt kind is trager, het lopen en praten is anders dan bij andere kinderen. Het kan soms maanden duren voordat in de ontwikkeling weer een stapje vooruit is gezet. De ontwikkeling kan ook schoksgewijs verlopen. Een tijdlang lijkt er geen vooruitgang meer te zijn en dan opeens is er toch weer wat nieuws wat gedaan kan worden. Er is meer hulp van volwassenen nodig dan bij andere kinderen. Het is van groot belang dat kinderen voelen dat zij er helemaal bij horen. Het gezin dient ervaren te worden als een veilige plaats. Enkele algemene richtlijnen voor de opvoeding zijn: aansluiten bij het kind, het kind stimuleren, het kind ruimte bieden en grenzen stellen aan het gedrag. Wat is het moeilijk in deze zaken het goede evenwicht te vinden. Wanneer bijvoorbeeld een bepaalde handeling wordt voorgedaan dient dat langzaam en nadrukkelijk te gebeuren. Stimuleren is goed, maar met kleine stapjes. Anders kan het kind het niet meemaken en haakt het af. Ruimte bieden aan het kind wil zeggen dat het de mogelijkheid krijgt zich in zijn eigen tempo te ontwikkelen. In de opvoeding van gehandicapte kinderen is nog meer geduld en doorzettingsvermogen nodig dan bij andere kinderen. Een schouderklopje voor het kind kan heel goed zijn. Naast ruimte bieden moeten er ook grenzen gesteld worden. Het is een geboden zaak dat mensen met een handicap leren rekenen met anderen, voor zover dat tenminste mogelijk is.

Opvoedingshulp

Sinds het einde van de jaren zeventig is er meer aandacht voor het gehele gezin gekomen. Daarvoor was de blik vooral gericht op de gehandicapte en niet zozeer op het gezin waar zo iemand een plaats heeft. Hulp bij de opvoeding voorziet in een grote behoefte. Maar het is wel een hele stap voor ouders om die hulp aan te vragen. Er is zogenaamde "vroeghulp". Hier

komen vragen aangaande de ontwikkeling van het kind aan de orde. In de praktijk bestrijkt dit de leeftijd vanaf enkele maanden tot drie en een half jaar. Eerst komt dan een orthopedagoog op bezoek en daarna een pedagogisch medewerkster (of -werker). Praten, luisteren, kijken en bewegen van het kind worden in kaart gebracht. Vaak blijkt dat ouders hun kind op diverse punten te hoog hebben ingeschat. Na een aantal bezoeken wordt een werkplan opgesteld. Zo kan bijvoorbeeld de taalontwikkeling worden aangepakt. Naast vroeghulp is sprake van "praktisch pedagogische gezinsbegeleiding" door een pedagogische werker, die regelmatig op bezoek komt. Allerlei opvoedingsvragen kunnen gesteld worden en er zal getracht worden hier een goed antwoord op te geven. Als een kind zich verveelt kan bekeken worden hoe het kind zich beter kan leren vermaken. Bij een driftig kind zal bezien worden wat er aan driftbuien te doen is. Het kan zijn dat een kind de ouders heel de nacht bezig houdt. Ook hier dient nagegaan te worden wat er aan te doen is. Wanneer er vaak ruzie is dient bekeken te worden wanneer dit voorvalt, wat de oorzaken zijn en wat er aan te doen is. Kortom vele vragen die om een antwoord vragen.

Vreugde

Er zitten niet alleen negatieve kanten aan het verzorgen en opvoeden van

een gehandicapt kind in een gezin. We zijn vaak geneigd eenzijdig oog te hebben voor de extra lasten en zorgen die een gehandicapt kind met zich meebrengt. Die lasten en zorgen zijn er daadwerkelijk. Maar er staat ook een andere zijde tegenover. Er vallen ook positieve zaken op te merken. Wat kan het een vreugde geven in het hele gezin wanneer een bepaalde fase in de ontwikkeling bereikt mag worden. Bijvoorbeeld het eerste woordje dat wordt uitgesproken of het eerste stapje dat wordt gedaan. Het hele gezin kan genieten van de inderdaad langzame ontwikkeling. Bij een gezond kind vinden we alles in de ontwikkeling doorgaans heel gewoon, bij een gehandicapt kind ligt dat anders. Een gehandicapt kind heeft doorgaans een speciale plaats in het leven van de andere gezinsleden. Gehandicapte kinderen zijn vaak helemaal niet achterdochtig. Is het niet beschamend voor veel mensen? Zo zijn er wel degelijk lichtpunten voor ouders, broers en zusters van een kind dat meer zorg, aandacht en liefde nodig heeft dan andere kinderen. Rijk wanneer het kind aanvaard mag worden in het gezin. De Heere geve dat het beleefd mag worden als een geschenk en opdracht. Hij geve kracht en wijsheid en Hij zegene de opvoeding, hoe moeilijk die ook kan zijn, tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Ds. A. van Heteren.

Het lied van Debora

"Voorts zong Debora, en Barak, de zoon van Abinóam, ten zelfden dage, zeggende:"

Richteren 5:1

We hopen enige tijd aandacht te geven aan het lied van Debora. Hierboven staat het eerste vers al weergegeven uit het Schriftgedeelte, waarin dat lied een plaats heeft gekregen: Richteren 5. Daarin wordt gezongen van de strijd tegen en de overwinning op het leger van Jabin, de koning van de Kanaänieten en Sisera, zijn krijgsoverste. Het was in die tijd niet ongewoon, dat er na een overwinning in de strijd een lied gezongen werd. De blijdschap over het gunstige verloop van de strijd werd er in geuit. De heldendaden van de strijders werden er in bezongen. Het was ook een middel om het gebeuren over te brengen. Zo bleef bijv. de herinnering eraan bewaard voor het

nageslacht. Nu gaat het hier om een bijzonder lied op een bijzonder gebeuren. Niet de daden van mensen staan in het middelpunt, maar de verlossingsdaden van God. Dit lied is ook bewaard en dat wel op de meest bijzondere manier. De Heilige Geest heeft het niet alleen in het hart en de mond van Debora gegeven, maar het een plaats bereid in het eeuwigblijvende Woord van God.

Laat dát vooropstaan. We hebben hier maar niet te doen met een willekeurig lied, dat eens een keer gezongen is. Het is een gezang, dat Góð gegeven heeft. Daaraan ontleent het de kracht en de zegen. Het is ruim 30 eeuwen geleden, dat het gezongen is. Men denkt wel aan zo'n 1200 jaar voor Christus. Maar toch: omdat het van God is, is het blijven spreken tot vandaag toe!

Waarom besproken

Wellicht zal iemand zich afvragen, waarom we nu speciaal naar dit Schriftgedeelte een aantal keren begeren te luisteren.

Is het om de dichterlijke waarde van dit lied? Het wordt geprezen als een van de schoonste stukken poëzie uit heel de Bijbel. Daar mogen we oog voor hebben. We verachten de schoonheid van de taal niet. Het is een gave, die God gegeven heeft. Zo hebben ook anderen dit lied gewaardeerd. Alleen... het is arm, als er niet meer is.

Is het omdat het niet zo gemakkelijk te verklaren is? Wie het lied nauwkeurig doorleest weet dat er heel moeilijke gedeelten in zijn. Verschillende schriftuitleggers verklaren ook verschillend. Daar kan een reden in liggen om er nader op in te gaan. We zijn wel eens veel geneigd om alleen met die gedeelten van Gods Woord bezig te zijn, die ons gemakkelijk overkomen. Het is daarom goed ook moeilijker passages te overdenken.

De eigenlijke reden ligt nóch in het een nóch in het ander. Het gaat om de boodschap, die dit lied openbaart. Hoe moeilijk het hier en daar verklaard kan worden: het geheel geeft een boodschap, die heel sprekend is en door het ware geloof verstaan wordt. Het brengt een indringende prediking in de toestand, waarin de Kerk des Heeren vandaag uitkomt. Het is van belang die boodschap in dit lied te ontdekken.

Wie en wanneer?

Het eerste vers behoort eigenlijk niet tot het lied zelf. Het is niet anders dan het opschrift er boven. Het geeft aan wie het gezongen hebben en wanneer. Twee worden er genoemd, die het gezongen hebben n.l. Debora en Barak. Mogelijk leidt iemand daaruit af, dat het niet helemaal juist is om enkel te spreken over "het lied van Debora". We moeten dit even goed zien. Er is reden om toch aan te nemen, dat Debora onder de leiding van de Heilige Geest dit gedeelte gedicht heeft. We kunnen het lezen in de verzen 3 en 5, waarin Debora zelf aan het woord komt. Nog duidelijker blijkt het uit vers 12: "Waak, waak op, Debora, waak op, waak op, spreek een lied". Tot vier maal toe wekt zij zichzelf op tot het spreken van een lied. Ik vond bij dit woord een aantekening, die ik hier graag overneemt.

"De stof is haar te machtig, de taal schijnt haar te arm, de hoogste geestesinspanning en -werkzaamheid is hier nodig om het lied te dichten, dat

een vertolking mag heten van wat God gedaan heeft. Ten diepste opgevat is bij de profetes Debora het: waak op! een te-hulp-roepen van de Geest des Heeren".

Zo kunnen we zeggen: Debora heeft het gedicht door de aandrijving van Gods Geest. En verder zullen we moeten denken, dat het door Debora én Barak gezongen is voor het volk. Sommigen denken aan een beurtzang, zoals die heel vaak in die tijd beoefend werd. Het maakt niet uit. En Debora én Barak hebben allebei een plaats gekregen in de strijd. Ze mogen er ook allebei van zingen.

We lezen hier ook van het: wanneer? Het wordt hier weergegeven door: "Ten zelfden dage". Gezongen werd: "toen de indruk van de bewezen weldaad nog vers was" (Matthew Henry).

Hier is aansluiting aan het vorige hoofdstuk. Daar wordt beschreven de strijd en overwinning die de nederlaag bracht van het machtige leger van koning Jabin en het einde van diens overheersing. We lezen dan tegen het eind van Richteren 4: "alzo heeft God te dien dagen Jabin de koning van Kanaän ten onder gebracht voor het aangezicht der kinderen Israëls".

Toén zal er al vlug een dag der dankbaarheid geweest zijn, waarbij het volk ook samen gekomen is. Niet vreemd is de mening, die er vanuit gaat, dat dit gebeurd is in de buurt van het strijdtoneel, waar de tekenen nog spraken van de nederlaag der vijanden. Zo konden de Israëlieten het horen. Het lijkt niet onaannemelijk. Echter we behoeven ook weer niet bij veronderstellingen te blijven staan. Het is zéker, dat de Heere gewild heeft dat én Israël én de kerk van alle eeuwen dit lied zou horen! Niet allereerst om het te bewonderen maar om er naar te horen. De Heere heeft er wat in te zeggen.

Profetische vertolking

Als Debora zingt, dan zingt ze allereerst als profetes. Zij zingt als vrouw, zij doorvoelt zaken waarvan ze zingt. Zij zingt als een kind van God, zij verstaat het waarom het gaat door Gods genade. Zij zingt toch het meest als profetes. We behoeven er niet naar te zoeken. Debora is profetes. Zo wordt ze al direkt vermeld nog aan het begin van Richteren 4. We lezen in vers 4: "Debora nu was een vrouw, die een profetes was, de huisvrouw van Lapidith, deze richtte te dier tijd Israël". De Heere was ondanks alle verval in die tijd de Getrouwe. Hij schonk de

voortgang der profetie in deze vrouw. Terwijl het bijzondere ambt in die dagen verborgen blijft, daar we niets horen van priesters of levieten, geeft God hier Debora. Ziet, zij geeft in haar lied maar niet louter door wat er gebeurd is, zij vertolkt het profetisch.

Er is onderscheid tussen Richteren 4 en Richteren 5. In het eerste hoofdstuk staat het gebeuren beschreven. Zonder dat gebeuren was het lied er niet geweest, maar toch is dat lied méér dan een dichterlijke weergave. In dit lied komt de eigenlijke aard van de strijd en overwinning uit. Daarbij komt ook uit hoe alleen langs de weg van wederkeer tot de Heere en Zijn Woord die strijd gestreden werd. Zo zingt Debora door de Heilige Geest, Die haar inleidt in de diepste achtergronden.

Laten we niet vergeten, tot welke diepe ingezonkenheid en afval het volk van Israël vóór de strijd gekomen was. In het boek der Richteren wordt ons dit als een dieptepunt getekend. We weten van het verval al spoedig na de dood van Jozua. We trekken maar een enkele lijn. De verslapping onder Israël komt uit in het-laten-leven van de overgebleven volkeren. Het volk vermengt zich zelfs met hen. Hun werken worden gedaan. Hun afgoden worden gediend. De Heere gedooft het niet. De afgoden worden een strik. De volken gaan over Israël heersen. Ja, de Heere straft Zijn volk met de overheersing van vreemden. Toch geeft Hij telkens nog uitkomst als ze tot Hem roepen in de nood. Hij geeft richters, die tot wederkeer vermanen en door wie er tijden van rust en vrede zijn.

Vóór Debora komt er opnieuw verval. "Maar de kinderen Israëls voeren voort te doen, wat kwaad was in de ogen des Heeren, als Ehud gestorven was". Des te erger is het na al de goedertierenheden die de Heere bewezen had! Nu gaat de Heere ook verder met de straf. Eerst is er de vijand buiten het land, voor Othniël. Dan komt de vijand dichtbij het land, vóór Ehud. Maar nu dringt de vijand in het land zelf, vóór Debora. Eerst duurt de druk acht jaar. Dán 18 jaar en nu 20 jaar. Het is ontzettend: het hele Noorden van Israël wordt overheerst. Er is de dreiging van het machtige leger van Sisera. In dit alles spreekt de ongunst des Heeren over het volk, dat verweken is van de Heere en Zijn Woord. Israël is vervreemd van de dienst des Heeren. Het lijkt de verdelging tegemoet te gaan. Ziet temidden van die omstandigheden heeft God

Debora gegeven. Zij roept tot wederkeer en tot de strijd tegen de vijanden van God en Zijn volk. Zij is het middel dat die wederkeer komt en de strijd gestreden wordt. God geeft Zijn zegen daarover. Hij gordt aan tot de strijd en geeft de overwinning. Hij trekt Zelf mee op en openbaart Zijn gunst over Zijn volk. Dit komt uit in dit lied. 't Ging niet om een menselijke strijd, maar om de strijd en overwinning des Heeren. Het is niet buiten Israël omgegaan. Er kwam wederkeer. Het was vrucht van het profetische Woord. Maar zo wordt hier ook geopenbaard hoe erg het is niet naar dat Woord te luisteren, als de wederkeer uitblijft. Zo spreekt het naar twee zijden, zo komt dit lied met de profetische boodschap, die niet alleen voor die tijd maar voor alle eeuwen wat te zeggen heeft.

Juist vandaag!

Het lied van Debora komt ook voor vandaag met zo'n waarschuwende en bemoedigende prediking. Strijd tegen de vijanden is voor velen een vreemd begrip geworden. Je zou haast zeggen: 't is geen wonder want men leeft met die "vijanden" op goede voet. De zonde benauwt niet en de wereld schrikt niet af. Er is een soort galant

christendom, dat geen erg heeft in de ongunst des Heeren.

Anderzijds wordt er juist wél over de strijd gesproken. We moeten heilig leven. Echter het schijnt in eigen kracht mogelijk te zijn de vijanden te overwinnen. Of men gaat al van te voren van de overwinning in Christus uit zonder ooit verlegen te zijn in eigen toestand.

Het lied van Debora spreekt van de strijd en overwinning, die God schenkt, maar die het deel wordt door de wederkeer tot de Heere heen. Zonder bekering hebben we persoonlijk niets te verwachten. Zonder bekering heeft de kerk bij de ingezonkenheid van vandaag niets te verwachten. Wat rijke bemoediging is er voor allen, die de strijd in de weg der bekering tot God leren kennen. Zij worden tot de strijd geroepen maar de Heere strijdt voor hen tot de uiteindelijke overwinning. Hij zorgt voor Zijn eigen zaak, persoonlijk in het leven van al de Zijnen en voor heel Zijn Kerk, vanwege Christus en Zijn verdienste.

*"Gij, Heer' alleen, Gij zijt
Verwinnaar in de strijd
En geeft Uw volk de zegen".*

D. Slagboom.

werp waarmede wij bezig zijn, doch om te zien hoe geraffineerd de vijandschap tegen God zich tracht te verontschuldigen over die vijandschap.

De laatste zin van dat zgn. gebed luidt: "De vader zwijgt..... o God..... er is geen God!"

Laat dat zinnetje even op u inwerken. Neen, doet dat niet. 'k Zie u in gedachten naar uw voorhoofd wijzen en ik hoor u zeggen, dat is taal van een dwaas! wie praat over een familielid ergens in de wereld, die nooit het levenslicht zag?

Volkomen juist.

Maar is het niet om te wenen, dat een zoon van ons geslacht zich aldus openbaart? Wat maakt de vijandschap tegen God, de mens toch dwaas. Op elk terrein zou zulks niet worden toegelaten, maar als het tegen de Zijnde gaat, mag dit. Wordt dit nog op de koop toe aanvaard als behorende tot de "schone letteren".

Deze a-logiciteit (tegen-redelijkheid) wordt logisch als u de van-God-afkerige mens ziet in zijn worsteling om van God af te komen. Elk mens (dus ook de atheïst) heeft een indruk in zijn binnenste, dat er een hoger Wezen is.

Nu van tweeën één: of hij aanvaardt Gods zijn - en hij ligt aan de voeten van zijn Schepper-Rechter, of hij aanvaardt de consequenties van zijn godloos leven niet en probeert zich van God te ontdoen. Het woord van Vader Hellenbroek is altijd nog van kracht: het is meer een wensen dan een dadelijk geloven dat er geen God is.

Vandaar het eerste wat de Heilige Geest indraagt in het leven van een wedergeborene, is het geloof in God, Die IS. Dit schept van meetaf zulk een soliditeit in het hart van de bidder, dat waar hij aan twijfelen moge, niet aan de tegenwoordigheid van de eeuwig-Zijnde.

Versta mij goed, ik ben met u in de binnenkamer des gebeds in gegaan waar een bidder gebogen ligt voor de hoge Majesteit.

Daarom valt voor dit bestek buiten beschouwing, of zelfs de gelovige geen atheïstische twijfel kent. Vanzelf, doch daarover misschien later.

Maar hoor ik vragen, werkt dat geen willen wèg-vluchten van God, de wetenschap dat Hij de Zijnde is, Die je nooit en nimmer kunt uithanden komen? Neen, want God-zelf heeft in het hart van deze bidder liefde tot Zich ingedragen. Dat geeft wel diepe eerbied en een zich voor Hem willen verootmoedigen in stof en as, maar geen slaafse vrees. Al zou Hij mij doden

Practica (2)

Wij zouden thans met elkaar gaan denken over het gebed. Meteen komt mij voor de aandacht, dat ik in Nederland Ds. D.A. van den Bosch eens een rede hoorde uitspreken over het gebed.

Het eerste wat hij deed, was een geste maken alsof hij een vlieg ving. Neen, zei hij, ik heb thans een kapelletje, een vlinder in mijn hand. Hij ontsloot zijn hand, als liet hij de vlinder los en merkte toen op... inderdaad de vlinder is weg, doch wat zit daar in m'n hand? stofgoud. Met het vangen van dat vliindertje, heb ik dat schepseltje Gods, beroofd zijn tere kleur, waarmede zijn Schepper hem bestoof.

Inderdaad het beeld is juist gekozen, wanneer men dit overbrengt op het gebed en het gebedsleven. Wat is teerder dan het gebed. Met het aan te raken, kan je bijna niets anders doen dan het beschadigen.

Toch is dit - gelukkig dat ook ten deze onze Getuige in de hemel is - niet onze bedoeling. Wij willen niet beschadigen doch nuttig zijn, elkander dienen door de liefde.

Wat is het eerste, dat bij de aanvang der bespreking van het gebed, onze

aandacht vraagt? Allereerst het zijn Gods (essentia Dei).

In de Hebreeënbrief wordt hierop wel bijzonder de nadruk gelegd. Hfdst. 11:6 "Want die tot God komt, moet geloven dat Hij is en een beloner is dergenen die Hem zoeken."

Het bidden zou zonder het zijn des Heeren, zin noch betekenis hebben.

Het belangrijke hiervan springt direkt in het oog, wanneer u daarnaast legt de uitingen van de mens, waaruit zijn vijandschap tegen God openbaar wordt.

Ik denk aan wat eens een letterkundige, met name Eduard Douwes Dekker (schuilnaam Multatuli), daarvan maakte. Deze mislukking, die van huisuit met de God der Schriften in aanraking was gekomen, gaat God eigenlijk de schuld geven van zijn mislukking. Dit doet hij door er een atheïstische levensbeschouwing op na te gaan houden. Wanneer hij maar even lucht kan geven aan zijn opgekrapt gemoed, dan laat hij dit niet. Zo schreef hij o.a. "Gebed van de onwetende." Het ware der moeite waard om dit in zijn geheel af te drukken. Niet omdat het ons inlicht over het onder-

(het ware recht) nochtans zal ik op Hem hopen. Een goed God kan toch nooit kwaad doen?

Aan het oor van deze wezenlijke Werkelijkheid al je zonden, al je zorgen, al je noden te mogen uitzeggen is zo'n uitzonderlijk privilege, dat je daarvan wel dag-werk zou willen hebben.

Het kan zelfs zo zijn, dat bij het opstaan van de knieën de noden nog precies gelijk zijn als voor het buigen aan de troon der genade en dat toch in de bidder alles anders is geworden.

Inderdaad Hij is een Beloner dergenen, die Hem zoeken. Reeds het zoeken op zichzelf en het aan Hem kwijt worden, al wat het hart drukt is al een beloning. Al zou daar nooit later meer iets geschieden, is dit alle moeite van het voor Hem uitstorten van het hart, eeuwig waard.

Wat kan het onder de mensen al een verkwikking zijn, wanneer de Heere iemand op ons levenspad plaatst met wie wij van hart tot hart mogen spreken. Het is net of dit lucht geeft.

Hoeveel temeer als ik de Almachtige tot mijn Vertrouweling mag hebben, voor Wie ik geen geheimen heb. Het gaat in het hart zingen, straks door de mond over genomen:

"Rust mijn ziel, uw God is Koning!

Heel de wereld Zijn gebied!

Alles wisselt op Zijn wenken,
maar Hij-Zelf verandert niet!"

Het is in de oefenschool des gebeds geleerd, als de pelgrim temidden van de moeite des levens zeggen kan en mag: omdat God er is, is het ook voor mij der moeite waard er te zijn, anders niet.

Wijlen Ds. W.F. Laman.

Aktie voor vrijlating van Chinese christenen

De VCVN-Nederland, de Vereniging van Christenen tegen Vervolging en Marteling, sloot begin februari 1996 een handtekeningen-actie af ten behoeve van de vrijlating van de Pakistaanse christen Anwar Sadat die al drie jaar gevangen zit op grond van valse beschuldigingen. Er werden voor zijn vrijlating bijna 6.000 handtekeningen verzameld.

De VCVN is nu begonnen met een handtekeningen-actie ten behoeve van het vrijlaten van vier Chinese christenen: Xu Jonghai, Gao Feng, Liu Fenggang en Liu Huanwen. Begin december 1995 werden de drie eerst-

genoemden veroordeeld tot dwangarbeid in een werkkamp. De drie eerstgenoemde christenen waren actief in een niet door de regering erkende huisgemeente. Xu ondertekende midden 1995 een verzoekschrift aan de Chinese regering. Hij werd veroordeeld tot twee jaar dwangarbeid. Gao Feng en Liu Fenggang kregen twee en een half jaar strafkamp.

De drie christenen zijn uitsluitend veroordeeld tot dwangarbeid omdat ze lid zijn van huisgemeenten.

Liu Huanwen (32 jaar), die lid is van een niet erkende huisgemeente, is tot twee jaar dwangarbeid veroordeeld. Hij werd al eerder tot twee jaar dwangarbeid veroordeeld, omdat hij in juni 1989 tijdens de demonstraties op het Tiananmenplein met een kruis had rondgelopen.

We vragen u zoveel mogelijk handtekeningen te verzamelen onder het verzoek aan de Chinese autoriteiten om deze christenen vrij te laten.

De VCVN-Nederland acht het van groot belang dat naast het verzamelen van handtekeningen onder het verzoek ook zoveel mogelijk brieven naar de Chinese autoriteiten gestuurd worden. Een handtekeningenlijst en een voorbeeldbrief kunnen aangevraagd worden bij VCVN-Nederland, Postbus 451, 3800 AL Amersfoort of telefonisch via: 038-225041 of 01820-82608.

Verlof Dr. P.J. Buys

Deputaten voor de Buitenlandse Zending delen aan de kerken mee dat één van hun zendelingen, dr. P.J. Buys, die namens deputaten werkt aan de Mukhanyo Bijbelschool in KwaNdebele (Zuid-Afrika) dit jaar een deel van zijn verloftijd in Nederland hoopt door te brengen. Gedurende de maand september is hij bereid om voor te gaan in kerkdiensten en te spreken op zondagsavonden en/of andere zondagsbijeenkomsten. Verzoeken hiervoor kunt u richten aan het Zendingsbureau, Postbus 334, 3900 AH Veenendaal, tel. 0318-524916, fax 0318-554130.

Namens de deputaten,

Ds. H. Last, secr.

Hulp Hongaars christelijk onderwijs

Deputaten Hulpverlening van de Chr. Geref. Kerken willen de aandacht vra-

gen voor het christelijk onderwijs, dat mag worden gegeven aan Hongaarssprekenden in Hongarije, Roemenië en de Oekraïne.

Deputaten ondersteunen financieel het chr. middelbaar onderwijs in de Oekraïne. Daarover heeft u kunnen lezen in het verslag van drs. W.C. Moerdijk en mevr. mr. M.P. van der Schaaf in het blad Doorgeven.

Ook geven deputaten steun aan de gereformeerde Gaspar Karoli-universiteit in Boedapest.

Deputaten stimuleren particulieren en kerken om mee te leven met, te bidden voor en te geven voor de Hongaarssprekenden die ijveren voor christelijk onderwijs. Wij adviseren u om uw giften via deputaten en niet via derden te geven.

U kunt uw giften geven via giro 53.53.00 ten name van Kerkelijk Bureau te Veenendaal onder vermelding van Hongaars christelijk onderwijs.

*Deputaten Hulpverlening
Postbus 453
3900 AL Veenendaal,
tel. 0318-522827.*

Slotdag Jongerenzendingsjaar op 18 mei

De Werkgroep Communicatie Jonge kerkleden van deputaten voor de Buitenlandse Zending vraagt uw aandacht voor het volgende:

Op D.V. zaterdag 18 mei a.s. zal er in de Veluwehal in Barneveld een slotdag voor jongeren uit onze kerken worden gehouden als afsluiting van het Jongerenzendingsjaar. Voor deze ontmoeting zijn ook jongeren uit de zendingsgebieden (Indonesië, Venda, KwaNdebele en Botswana) uitgenodigd.

Woord en Daad start actie voor straatkinderen

De stichting Woord en Daad start eind deze maand een inzamelingsactie in verband met de toenemende vraag om hulp voor straatkinderen op de Filipijnen, in India, Ethiopië en Columbia.

Vorige week is reeds een lesbrief over straatkinderen naar de basisscholen gezonden. Deze is in grote aantallen bij Woord en Daad te bestellen. Het

kwartaalblad dat begin maart verschijnt, is een themanummer over straatkinderen.

In Manila op de Filippijnen heeft Woord en Daad twee tehuizen voor opvang van straatkinderen. Daarnaast zoeken straatwerkers de jongeren op, bieden hulp aan en proberen de straatjongeren zo mogelijk weer in contact te brengen met de ouders of familie.

In India, waar de hulp zich concentreert rond het grote spoorwegstation van de stad Vijayawada, is een stuk grond gekocht waar binnenkort de bouw start van een opvangcentrum. Hier zal veel aandacht komen voor beroepsopleidingen.

In Ethiopië is recent de bestaande hulp aan de armsten in de krottenwijken van Addis Abeba uitgebreid tot 1400 kinderen én hun moeders. De kinderen krijgen maximaal drie jaar hulp, bestaande uit voedsel, kleding en schoolspullen. In die tijd leren hun moeders een vak. Streven is dat zij na die periode in staat zijn zelf voor hun kinderen te zorgen.

In Bogota, de hoofdstad van Colombia, gaat het om opvang en verzorging van kinderen die leven in een wereld van armoede, criminaliteit en verslaving. Deze kinderen groeien letterlijk op tussen moord en doodslag. In wijken waar geen politie binnenkomt en geen foto's gemaakt mogen worden. De werkelijkheid tart elke beschrijving.

Dit jaar is voor de exploitatie en uitbreiding van de vier straatkinderenprojecten circa 1,4 miljoen gulden nodig. Hiervoor is f 200.000,- binnen. Woord en Daad hoopt met deze aktie de resterende 1,2 miljoen te ontvangen.

Voor info.: H. de Pater
tel. 0183-624288.

Chr. Geref. Bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

Op 29 maart 1996 D.V. is er een openbare samenkomst waar de Weleerwaarde heer Ds. P. Roos van Damwoude een onderwerp hoopt in te leiden.

Onderwerp: "Hoe lees ik de Bijbel"?

Plaats: Chr. Geref. Kerk te Siegerswoude/De Wilp

Aanvang: 19.45 uur

Boekbesprekingen

H. Hille, **De Zilversmid van Schoonhoven**, Leven en werk van Ds. Abraham Verheij (1821-1913), 128 blz., f 24,90, Uitgeverij den Hertog B.V. te Houten.

Verheij was aanvankelijk zilversmid in Schoonhoven, werd predikant in de Kruisgemeenten en na 1869 in de Christelijke Gereformeerde Kerk in Katwijk, Barendrecht en Woerden. In 1883 is hij uitgetreden en diende nadien nog enige Vrije Gereformeerde Gemeenten. Bekering en roeping tot het ambt worden aan de orde gesteld. Een keurig verzorgd boek over leven en arbeid van Ds. Verheij en de predikanten die zich rondom hem groepeerden (A. Makkenze, P. van der Heijden en J.R. van Oordt). Aardig om te lezen is bijlage twee waarin de bezwaren van Ds. Verheij tegen een vast tractement worden uiteengezet.

Lichtdragersserie, **Verootmoedig mij**, 45 meditaties, 48 blz., f 5,75, **Verhoor mij**, 45 meditaties, 48 blz., f 5,95.

Beide bundeltjes bevatten korte stukjes van diverse theologen uit de 16e t/m de 19e eeuw, Uitgeverij den Hertog B.V. te Houten.

Goede stof tot overdenking en geschikt om eens weg te geven aan zieken of bejaarden.

Marie van Beijnum, Bart Jan Spruyt, **De oorlog achter de oorlog**, Christenen onder Hitler in Duitsland en Nederland, 151 blz., f 34,90, Uitgeverij de Groot-Goudriaan te Kampen.

Onder de boeken geschreven over de Tweede Wereldoorlog neemt dit boek een bijzondere plaats in. Christenen uit Duitsland en Nederland namen deel aan het verzet tegen Hitler. Zij verzetten zich tegen een antichristelijke, mensonterende ideologie. Dit werd door dr. W.A. Visser 't Hooft de oorlog achter de oorlog genoemd. Het is een goede zaak via dit boek er kennis van te nemen dat er ook in Duitsland verzet was tegen Hitler en de zijnen. Want aan dit aspect wordt doorgaans te weinig aandacht besteed.

H. Hille, J.M. Vermeulen, **In de schaduw van het kerkelijk leven**, 296 blz., f 59,50, Uitgeverij de Groot-Goudriaan-Kampen.

De ondertitel luidt: De geschiedenis

van de kleinste kerkverbanden binnen de gereformeerde gezindte in de twintigste eeuw. In dit boek worden de zogenaamde 'vrije' gemeenten behandeld en de zeer kleine kerkverbanden die er geweest zijn in de twintigste eeuw. Tot op heden was er geen systematische geschiedschrijving over deze groeperingen. Beschreven wordt de kerkvorming rondom de predikanten J. van Leeuwen Pzn., (1845-1913), D.C. van Stempvoort (1886-1939), L. Franke (1875-1942), J. van Welzen (1887-1973), B. Hennephof (1896-1970), H. Visser Mzn., (1911-1970), J.G. van Minnen (1900-1970), G. Taverne (geb. 1903) en M.J. Middelkoop (1911-1990). Er zullen er onder onze lezers zijn die een of meer van deze predikanten gehoord hebben. We denken bijvoorbeeld aan ds. H. Visser Mzn. en ds. J.G. van Minnen. Ook komen we in dit boek ds. P.H. Seggeling, ds. W.H. Blaak en ds. K. van Twillert tegen. Andere min of meer bekende predikanten zijn: Ds. A. van Housselt, ds. H.J.C.H. Zwijnenburg, ds. H.A. Vosman, ds. A. Kot, ds. G. Overduin, ds. K. Veldman (nu weer herv. predikant, AvH.), ds. K. van den Belt, ds. A. de Reuver, ds. J. Goudriaan, ds. J. van Prooijen en ds. C.L. Onderdelinden. Een uitvoerig notenapparaat, een persoons- en plaatsnamenregister complementeren het keurig verzorgde boek. Wie belangstelling heeft voor de geschiedenis van de kleinste kerkverbanden binnen de gereformeerde gezindte kan met dit boek, waarin foto's van predikanten en kerkgebouwen zijn opgenomen, zeker zijn winst doen.

Ds. H. van der Ham, **Een wolk van getuigen**, 294 blz., f 59,50, Uitgeverij de Groot-Goudriaan-Kampen.

De ondertitel van dit boek luidt: Portretten van Christelijke Gereformeerde predikanten. De volgende predikanten worden voor de aandacht gebracht: Ds. A. van der Heijden (1865-1927), Ds. D.J. van Brummen (1862-1946), Ds. J. A. Riekel (1869-1949), Ds. P. de Groot (1876-1959), Ds. D. Driessen (1879-1961), Ds. K. Groen (1883-1943), Ds. M.S. Roos (1897-1971) en Ds. W.F. Laman (1900-1964). Naast een levensschets van deze predikanten (waarvan een en ander reeds door ds. H. van der Ham in ons blad werd gepubliceerd) zijn meditaties opgenomen, die zijn overgebracht in de hedendaagse spelling. Dit achten we een waardevolle zaak.

Zo kan er immers kennis genomen worden niet alleen van de levensloop van de beschreven predikanten maar ook van het gedachtegoed en de wijze van schriftverklaring en -toepassing van deze predikanten. Onzes inziens verhoogt dit de waarde van het boek. Veel foto's completeren het geheel. Achterin vinden we een beknopte lijst van geschriften die geraadpleegd zijn en een verantwoording van de illustraties. De ouderen zullen zich meerdere predikanten nog goed herinneren. Maar ook voor de jongeren is het interessant om kennis te maken met het verleden van onze kerken. We hebben het boek, waaraan door de auteur veel aandacht en tijd is besteed, met genoeg doorgenomen en wensen het in veler handen.



Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.
Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.



**brood
en vis**

*Extra oproep
voor hulp*

**Aardbeving teisterde
Yunnan provincie
in Zuid-China**

Huisgemeenten in de Yunnan provincie zijn bijzonder zwaar getroffen door de recente aardbeving.

H
E
L
P
C
H
I
N
A

85% van alle huizen zijn verwoest in het rampgebied.

25 schuurkerken van de Miao, Yi en Lisu christenen ingestort.

56 personen gedood onder het puin, waarvan 11 christenen van de huisgemeenten en de vrouw van een Evangelist.

Gebrek aan medische hulp, huisvesting, dekens, enz. geeft extra zorg in de kou.

Zenden van artikelen is niet mogelijk. Wel dringend financiële steun nodig.

Lisu, Miao en Yi christenen spannen zich in "noodhulp" te geven. Zij zijn arm, bidden en hopen op hulp van mede-christenen.

Wilt u z.v.v. ook helpen?



Postgiro 31 555 32
Stichting
"Bonisa"-zending

Secretariaat: Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek. 33.65.54.613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

informatie kunt u aanvragen bij dhr. T. Schultink, tel. 0527-615063, Donaustaat 5, 8303 WL Emmeloord



BKG

Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp
De kwaliteit van onze kraamverzorging is weer bewezen:

100% geslaagden voor het eerste deel van het rijkserkend kraamdiploma

Wilt u kwaliteit en is er geen TV in het gezin, vraag dan hulp bij de BKG

0318 - 52 77 99
Graag tijdig bellen!

*Plaats uw
familieberichten
in
Bewaar het Pand*



- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafenisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577-401689



**Zakbijbels
met zilveren
slot**

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegenheden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is maximale zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D2-21z	in zwartlederen band	f 346,50
D4-21z	idem, met duimgrepen	f 379,50
D2-21az	in antiek-bruine lederen band	f 415,00
D4-21az	idem, met duimgrepen	f 450,00

Wij hebben nog veel meer mogelijkheden van uitvoering, ook in groter formaat Bijbels. Op aanvraag sturen wij graag onze speciale catalogus "GBS-Bijbels in fraaie uitvoering". Zakbijbels met gouden slot vanaf **f 732,50**

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 0345-610155

Onder vele volken
Oosteuropese christenen hebben behoefte aan Bijbels en christelijke lectuur. Predikanten en voorgangers missen vaak zelfs een eenvoudige bijbelverklaring. En boeken die uitleg geven over de christelijke leer en ingaan op ethische zaken zijn er ook niet. Nog steeds bestaat er een geweldige achterstand. Daarom vragen we uw steun voor lectuurverspreiding onder vele volken in Oost-Europa. Helpt u mee? U kunt uw gift overmaken o.v.v. "onder vele volken"



**HULP AAN KERKEN
EN CHRISTENEN IN
OOST-EUROPA.**

**ONS WERK WORDT
AANBEVOLEN
DOOR EEN COMITÉ
DAT BESTAAT UIT
DE GEREFORMEERDE
GEZINDTE..**

**POSTBANK 35 35
181 of BANK
16.10.04.555**

**STICHTING
KOM OVER EN HELP**

POSTBUS 138 - 3860 AC NIJKERK - TEL. 033 - 246 32 08 - FAX 033 - 246 28 07